Број 40. У Новом Саду у среду 22 фебруара (6. марта) 1912 Година XLVII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију за све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т. Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Криза је одгођена, али није отклоњена.

Министар-председник Куен вратио се из Беча несвршена посла. Листови, који стоје близу Куену, пишу, да је успех његова пута у томе: да нема кризе. Али по жестини, која се опажа у чланцима владиних листова, види се, да Куенов положај није више чврст, као што је некада био. Нарочито се „Пестер Лојд“ ужурбао, па ужасно прети онима у Бечу. Куена пак хвали као најчвршћи стуб дуализма, и пита: Чији интерес захтева, да се Куен уклони? Увијено циља на престол наследника, да је он оборио Шенајха, Буријана и Гауча, па сада хоће да обори и грофа Куена. „Пестер Лојд“ говори о интригама, које се плету око Куена. Да нема тих интрига, не би било ни опструкције. Тако бар мисле они око „Пестер Лојда“, па онда признају, да има нечега по ствари. Куен ће морати да иде крајем ове седмице у Беч, када ће се ствар коначно решити. „Пестер Лојду“ би милије било, да је већ сада решена ствар. Овако је опозиција добила подстрека, јер види, да Куенов кабинет не седи више чврсто у седлу. Пошто је пак запретио онима у Бечу, да се данашња већина угарског сабора неће заплашити и да је заљубљена у грофа Куена, „Пестер Лојд“ изриче наду, да неће доћи до кризе.

Кад је „Пестер Лојд“ већ дошао у тај положај, да прети онима у Бечу, онда је то врло рђав знак за Куена. Разуме се, да се они у Бечу не боје садашње саборске већине. Та већина се може одржати само дотле, док је из Беча помажу. Чим у Бечу дигну руке с те већине, ње нема. То се видело на изборима 1906. године. Кад нису имали владу уза се, нису се мунгови смели ни кандидовати. А што се тиче жеље оних око „Пестер Лојда“, да не дође до кризе, и та ће остати јалова. Куен је дошао у незгодан положај, из кога се не може извући. Да је у врло незгодном положају, види се и по томе, што краљ није одобрио његов поступак гледе споразума са кошутовцима, него га је упутио, да преговара са аустријском владом и заједничким министрима. Са војним министром Ауфенбергом Куен се толико завадио, да се нису могли ни састати. Да је краљ одобрио Куенов поступак, онда не би имао потребе ни с ким да преговара. Овај Куенов неуспех у Бечу запрепастио је мунгове. Да би их колико толико умирио, Куен је пустио вест, да ће он срушити војног министра Ауфенберга. Али мудрији мунгови не верују у то, јер кад би то тако било, Ауфенберг би одступио већ после Куенове аудијенције у понедељак. А да Куенов положај није сјајан, потврђује и добро обавештена „Наје Фраје Пресе“, која тврди, да се краљ у овом питању слаже са аустријском владом и војним министром, па ће стога Куенов кабинет доћи у врло тежак положај, ако се не одлучи, да одустане од споразума са Кошутовом странком. „Наје Фраје Пресе“ тврди, да у том случају, ако Куен буде тврдоглав, мора избити криза, а догађаји ће имати врло брз ток. Пошто пак аустријска влада неће ни у ком случају одустати од свога становишта, мора се рачунати са кризом. Та криза мора се свршити на штету Куенову, пошто је он сада у сукобу са краљем.

Тако „Наје Фраје Пресе“, а да је његов извештај тачан, доказ је и она жестина, којом се пише у „Пестер Лојду“. Према томе криза је одгођена, али није отклоњена. Да је Куенова влада у кризи, сведоче и гласови, који су се јуче пронели у ходницима угарског сабора: да ће се седнице угарског сабора одгодити до 4. (17.) марта о. г. Истина, полузванично је та вест побијена, али не сасвим одлучно. Полузванични кругови не налазе, да би било разлога за одгађање саборских седница. Исто тако се полузванично побија вест о кризи Куенове владе. Али та полузванична побијања не вреде много, кад се зна, да има разлога за кризу. Полузванично се побија глас о кризи само зато, што у истини влада још није поднела оставку. Али то не значи, да је неће ускоро поднети, па се то полузванично и не пориче. Јуче после подне, у 5 сати, одржана је седница министарског савета, у којој је Куен поднео извештај о преговорима, које је водио у Бечу. У тој седници је донесена одлука о даљем држању Куенове владе, а то даље држање не може бити друго, него да се влада повуче. Заједнички министар финансија Билински понудио се додуше, да посредује, али и то посредовање је имало сврху, да се Куен одрече споразума са кошутовцима. Он то не може и не сме учинити, јер би у том случају опструкција у сабору била и жешћа и јача. Зато је Куен одбио Билинскову понуду. Према томе из овог ћорсокака нема другог изласка, него оставка Куенове владе. За дан-два видеће се, шта је у ствари.

Нови Сад, 22. фебруара.

Доследност самосталског саборског одбора. Ми смо досада изнели већ доста безакоња и недоследности самосталског саборског одбора. Али самосталски пандури у саборском одбору не питају за закон, јер мисле, да је закон у пандурским чизмама, које им је обукао гроф Куен. Кад је епархијски административни одбор бачки наредио истрагу у Ади, где су у црквеној општини почињене незаконитости и општински иметак оштећен, самосталски саборски одбор је ту одлуку уништио, јер је хтео да узме у заштиту своје једномишљенике од заслужене казне. По правилу не би могло бити утока против наређене истраге, а пошто су тужиоци предујмили трошкове, није било ни разлога, да се обустави истрага. Али самосталски саборски одбор постао је јатак кривцима у Ади! Кад је епархијски административни одбор бачки наредио истрагу у Молу, да се испитају тешке оптужбе против подрепаша, који су при избору једне трећине скупштинара куповали гласове, саборски је одбор уништио ту одлуку, а незаконити избор потврдио. Да је ова одлука саборског одбора била незаконита, то је очевидно, па су патријарх Лукијан и епископ Мирон унели у записник своје одвојено мишљење.

Па шта мислите, шта је урадио онај исти саборски одбор, који је давао места

ПОДЛИСТАК.

Харшањска вила.

Новела из живота барањских Срба у XVI. веку.

Написао ЉУБОМИР БАШИЋ.

(Наставак).

— Вала, куме, јеси баш домишљан, а та ти баш и вреди! Нека Турци бар наседну тражећи српску девојку.

Велинку обукоше у рухо мушко, те ти опаса бритки мач о бедро јуначко, а пушку баци преко рамена — натуче самур-калпак на очи — уседне лабуда коња и тако ти се кита сватовска крену пут Врањине преко Липовице, па заобилазним путем кроз шуму обишавши Лак — упути се управо у манастир Врањину.

Када сватови дођоше иза данашње Липовице, заустави Марко Соколовић, кум сватовски, чету и расподели је на овај начин: Веља Остојин и син му Реља да оделе чету од 250 момака и да иду напред као извидница, па ако би наишли на бусију турску, да одмах даду абер из џевердара. Угљеша Татомировић и син му Страхиња да узму до 200 четника и да иду с десне стране да мотре, не би ли видели турске нападаче, те да одмах јаве. Витомира Страхинића са сином му Грујицом пошље са 200 четника да заузме леви бок и да мотри, не би ли их Турци из заседе напали с бока, а сам Марко с Миланом и Велинком и са 400 четника да иду средином. Кад су тако начинили ланац, пође чета сватовска даље пут Врањине. Нису дуго ишли, а наједаред халакнуше Турци. Пропустивши извидничку чету Веље Остојиног, насрнуше свом силом од 500 – 600 турских бескућника и јаничара на средину. Када виде Марко силу турску, која хтеде да опколи њега и младенце, повика својим громовитим гласом на своје јунаке, да се спреме у бој, добро опколивши Велинку и Милана са својим по избор јунацима, да их Турци не би могли напасти, док остали са десног и левог крила не стигну. Међутим се један од српских четника провукао кроз турске редове кришом, те оде да јави онима напред, који тек што су одмакли. Када виде Милан куд смерају Турци, плану јунак као огањ живи, па се спреми за крвави бој. Чим се врати чета, која је унапред одмакла и она са десног и левог крила, опколеше Турке са четири стране. Развио се крвав бој, на живот и смрт.

Турака беше двојином више, али беху скривени у шуми, заузевши добре позиције. На челу Турака беше Хусејин бег, чија је намера била, да Велинку по сваку цену дограби. Милан је на први поглед спазио намеру Хусејин-бега, па се не хтеде удалити од Велинке. Али тиме је баш дао прилике Хусејин-бегу, да упозна, и ако у мушком руху, младог јунака под самур-калпаком. Одмах је знао, да је то Велинка. Њене пуне груди одале су је. Стога свом силом навали на Милана и Велинку. Милан је прикупио већину чете своје и удари на Хусејин-бега. Но и Туре је лукаво, па је провидело намеру Миланову. Хусејин је мамио Милана све даље од језгра његове чете. Борба беше очајна и крвава и већ се осмехиваше срећа победничка Милановим четницима. Милан и његова јуначка чета многе су Турке које помлатили, које у бегство натерали. Хусејинова чета беше разбијена. Но уједаред искрсне Туре Велинки иза леђа, да је дохвати по среди више стаса, али га Милан својим мачем луши тако посред главе, да је пао мртав ни речце не прословивши. Сада Хусејин-бег зађе Милану за леђа, те га удари по мишици десној тако силно, да је Милану испао мач из руке. Други Турчин међутим брзо дохвати Велинку с коња, те је хитро баци себи на коња и у тренутку га нестаде. Када Милан дође к себи, виде да Велинке нема те удри у вику и јаук, да дођу остали у помоћ. Док дођоше остали борци, Велинке је нестало. Када видеше, да су Турци Велинку отели, ударе за Хусејин-бегом у потеру. Али у-

утоку против наређене истраге? Кад је *погазио* закон, одлучивши, да преко својих изасланика спроведе истрагу у Стапару и Товаришеву, онда је против тога уложен уток. Није уложен уток против саме истраге, *него против повреде закона*. И тај исти саборски одбор, који је уништио наређене истраге у Ади и Молу изриче сада у одлуци бр. 572/181 из 1912. *да у смислу конзисторијалне системе нема места утоку против интерлокуторне одлуке, као што је она којом се истрага наређује*. Па како је могао тај исти саборски одбор да уважи утоке против одлука епарх. администр. одбора бачког којима је наредио истраге у Ади и Молу? Тако ето изгледа доследност самосталског саборског одбора. *Сам себе туче у главу*. Против одлука саборског одбора у Товаришеву и Стапару има места утоку, *јер је повређен закон*, а против истраге не би имао нико ништа, да је поверена надлежном органу. Против одлуке о истрази у Ади и Молу није било места утоку, па ипак их је саборски одбор уважио. Тако ето изгледа самосталско правосуђе. Није ни чудо, кад у њему седе људи, који мисле да је пандурска чизма закон!

Политички преглед

Угарски сабор.

И у јучерањој саборској седници расправљало се само о оверењу записника прошле седнице. Седницу је отворио председник Наваји у $10^1/_2$ сати. По прочитању записника прошле седнице, јустовац Кун тражи, да се у записник уведе и то, да су он и више другова му тражили реч од председника, а овај им је то ускратио Потпредседник Бети, који је у прошлој седници председавао, даје обавештаја, што није дао реч Куну и друговима му. Јулије Ковач предлаже, да се у записник уведе, да је саборска одлука донесена после 2 сата, што саборски пословник не дозвољава. Владиновац Сабо предлаже, да се записник овери без измене. Председник хоће да стави на гласање предлог владиновца Сабова, а кад се тај предлог усвоји, онда отпадају сви остали предлози. Јустовци устају против тога, позивају се на саборски пословник и доказују, да се мора гласати о свима стављеним предлозима. Расправа та траје до $^1/_3$2 сата. Тада по сланици Јустове странке повлаче све своје предлоге о допунама саборског записника и већина оверава записник прошле седнице без измене и допуна. Посланик Ајтнер јавља, да је гроф Стеван Тиса у јучерањој саборској седници повредио имунитет Гезе Полоњија. Тражи, да се одреди одбор, који ће испитати ту ствар и за три дана поднети сабору извештај. Председник удовољава томе. — Посланик Хок говори у личној ствари. Затим је утврђен дневни ред данашње саборске седнице и седница закључена.

Талијанско-турски рат,

Талијанско војно министарство издало је извештај, по коме је досада погинуло 37 официра и 499 војника, а не зна се, где су, 1 официр и 323 војника, али држи се, да су и они погинули. Бејрутски валија поднео је извештај турској влади, из кога се види, да су Талијани намерно хтели да бомбардују варош. Талијанска влада побија вест, да је Енвер-бај бацио у ваздух тврђаву Гелданох и да је том приликом погинуло 200 Талијана. Уједно побија вест, да су се талијанске ратне лађе показале у солунском заливу. Исто тако није истинита вест, да су талијанске чете из Слитена морале да побегну на лађе. У Цариград су стигле вести, да су Турци и Арапи напали Дерну и разрушили један део тврђаве. Султан је шеиху племена Сенуси дао орден у дијамантима. Турски су листови противни склапању мира са Италијом, док Италија не повуче декрет о проглашењу анексије Триполиса. Турска се влада саветовала о томе, шта ће да одговори великим силама, кад је позову да се мири са Италијом. Дознала је, да је руски велики посланик у Риму чинио већ кораке код талијанске владе, да би упознао становиште талијанске владе у тој ствари. — Из Цариграда јављају, да је турски војни министар отпутовао у Смирну. Није потврђен глас, да се талијански убојни бродови указали пред Дарданелима.

Немири у Кинеској.

У Кинеској су још увек немири и побуне на дневном реду. У Пекингу још увек пљачкају побуњени кинески војници. и жандармерија, али се немири полако стишавају. У Пекингу око 3 хиљаде страних војника штите страна посланства, конзулате и стране поданике. Побуњени војници заузели су место Тунгчонт, недалеко од Пекинга и тамо су опљачкали многе племићске дворце. У Пекингу су опљачкани дворови многих кинеских кнежева. Јуче је погубљено преко 100 људи, међу којима је било и 6 жена и више полицаја. Један део побуњених војника отишао је с једним делом полиције у Тјенчин. Кинески део вароши Тјенчина је у пламену. Запаљена је и опљачкана државна ковница и многе богаташке зграде. Штета премаша 100 милијона круна. Погинуло је око 100 људи. У Тјенчину има само око 1500 страних војника, те је из Порт Артура послато онамо 5000 јапанских војника. Железничке пруге и трамвајске пруге чувају јапански војници, европске насеобине француски, а католичке мисионаре аустроугарски војници. У Тјенчину је убијен немачки лечник др. Шрајер. Јуаншикај је одмах изјавио своје жаљење немачком посланству, а убице су стрељане.

Вапај свештенства.

— Глас из Горње Крајине. —

Недавно састадох се са једним калуђером, па у осталом разговору рече ми он: „Знаш добро, како смо ми монаси живели, кад си ти био богослов, и како смо се одирали у разноврсном господству манастирском, а плата нам била — цабе храна, праву плату стид ме и споменути. Но, сад смо „радикалним“ сабором ступили међу људе, престали бити робови, а што но ти велиш, „господа“ смо постали, па и јесмо. И нека виче на радикале цео свет, ми калуђери морамо им захвални бити, јер су нас према степену и чину лепом платом опскрбили. А шта учинише самосталци за вас мученике мирске свештенике?! Ништа! Вуку вас за нос! Где су самосталски закључци сабора? Што их не штампају редом по параграфима, да их прочитамо, да види народ ту њихову хвалу, како су побољшали дотацију мирског фамилијарног свештенства према данашњем духу времена, према данашњој грозној скупоћи. Или се сраме или се боје за свој рад, знајући, да су се више борили за страначку игемонију, него што су желили свештенству прикористити. — Навршиће се година дана од распуста сабора, а нико не зна, шта је корисно тај сабор учинио особито за оскудно мирско свештенство, па још има свештеника, који за њима касају“.

Рекох: касају „улизице“ и слепи код очију они, којима самосталске „капоње“ обећаше неку „милост“. Иначе је свештенство тако клонуло, да не зна у своме јаду, шта да чини; не зна, ко му је прави, истинити, искрени пријатељ. Све виче: Епископат ће свештенству помоћи, јер: рука руку мије; па шта видимо?... Добро ситуиран слабо

заман! Хусејин-бег је са пленом у најбржем трку побегао преко Лака кроз шумовите крајеве, оставивши иза себе јаку позадину, да се с ђаурима боре и да их задржавају, док он сретно измакне потери.

У чети, коју је предводио кум Марко Соколовић, настаде права забуна и утученост! Ко ће сили одолети? Ко ће бола преболети?! Није само туга обузела Милана већ и срамота, да су их Турци могли тако изненадити својим лукавим нападом и преваром отети Велинку код толике силе четника и јунака! А шта ће тек јадан војвода Гојко рећи, када чује, да му је једина радост пала крволочном Турчину? Шта ли ће јадна мајка Анђелија учинити, док чује црну вест, да су јој јадну ћерку бесни Турци уграбили? Тужни родитељи, ала вас је зла коб задесила! Али Бог и опет пружа своју помоћ онима, који се у њега тврдо моле и у његову помоћ уздају.

IV.

На подножју западне стране Батинских предгорја у шумовитом и дивотном крају близу данашње Кишфалубе, на такозваном брду Калуђерову, постојао је у XVI. веку српски манастир Врањина*, а подигли су га монаси, који пребегоше испред зулума турског — из манастира Студенице.

Настојатељ манастира у то време беше Хаџи-Софроније, проигуман и пострижник манастира Студенице, старац од својих 75 година. Уз њега беху још њих 4—5 монаха, који у то доба сачињаваху братство манастира Врањине. Отац Софроније беше брат од стрица почившем војводи Ђорђу Војновићу, те по томе Гојку падаше стриц, а Велинки деда.

У скромној ћелији оца Софронија седе њих седам-осам световњака, а уз оца Софронија седи у ћелији братство манастира Врањине. До оца Софронија седи с десне стране отац Висаријон, старац од својих 80 година, дуге седе браде, а са леве отац Севастијан, старац опет око својих 70 година и даље до ових остало братство. Према овима седи кум Марко Соколовић, до њега Витомир Страхинић, стари сват и син му Грујица, до Грујице Угљеша Татомировић и син му Душан, а до њега Веља Остојин и син му Реља. Сви су ови дошли тужни и невесели у Врањину, чекајући још војводу Гојка, по кога је одјездио Милан на своме лабуду — коњу, да му однесе тужну вест и да га позове у Врањину оцу Софронију. Требало је учинити све, што се могло чинити да се ослободи Велинка из руку пашиних.

Таман седоше у ћелију оца Софронија, а врата се од ћелије отворе, а у њу уђе сам војвода Гојко уморан од пута. Кад је чуо за кобну вест — одмах је узјашио свога вранца и у најбржем трку је — дојездио са Миланом у Врањину. Ушавши у ћелију — приступи оцу Софронију и целива се с њиме у образ силом угушујући у себи бол родитељски. Отац Софроније посади га поред себе и поче га тешити и блажити, да се примири — и да савлада у себи бол, али то није лако.

— Оче Софроније, шта да чиним сада упита Гојко. Како да осветим ту срамоту, коју ми нанеше зверови турски? Како да избавим своје дете, реци ми оче! Ти добро знаш, да ми је родитељско срце рањено! Остаде ми љуба и снаха ти у двору, у великој тузи и очају! Ту се мора тражити брза лека и помоћи! Не могу ти се враћати, стриче, у дворац да гледам јаде сироте мајке, како кука као сиња кукавица за изгубљеним дететом!

Отац Софроније држећи у рукама бројанице спушташе зрно по зрно — задубљен у дубоке мисли. Дуго је премишљао о овом трагичном догађају, те скоро да није чуо, шта му збори синовац му Гојко, који беше сломљен душевно. Гојко је од њега ишчекивао савета и помоћи, надајући се чути од оца Софронија мелема болном му срцу родитељском. Одједном се трже као из неке дубоке летаргије — одговори војводи:

— Ја се, синко, задубих у дубоке мисли премишљајући баш како и на који начин би могли доскочити лукавству турском — и не чух шта рече ти мало час! Ти велиш, синовче, да силом удариш на дворе пашине у Соколашу, те силом да отмеш дете од Турака! Нипошто то чинити немој за сада! Ту се мора само лукавством доскочити лукавом Турчину. Ти добро знаш, да ми сада не можемо доћи силом у двор пашин, јер му је сва сила око двора смештена. Знао је он да ћеш ти сада ударити са својима, да избавиш заробљено своје дете — па се добро спремио и остали дали су му војничке помоћи. Он сад намерава да те сасвим уништи, и тебе и твоје ускоке. Дакле не троши снагу у лудо, да те Турци упропасте.

(Наставиће се).

* У народу се спо миње: Брањина. Ур.

ситуираном не верује! Зашто је и епископат заборавио на вапаје и јаде свештенства фамилијарног, зашто га је обнемарио? *Зашто не ургира закључке сабора гледе дотације свештенства, да се већ једном пошаљу на превишњу санкцију? Зашто да свештенство трпи и издурава хире и вољу самосталаца!* — Свештенство би било задовољно и са том плаћом летошњег сабора за неко време, док бољи и душевнији саборлије — други бољи сабор не поправи, што не ваља и дотацију савремену не донесе.

Растасмо се. Брат кале оде са осмејком и весео, а ја с тугом и огорченошћу довикнух му: Издураће свештенство пркос самосталски — свака сила за времена!

* *

Главна скупштина Српске Задруге за међусобно помагање и штедњу.

У недељу, 19. фебруара (3. марта) 1912. одржана је и 42. редовна главна скупштина српског најстаријег новчаног завода: Српске Задруге за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду.

И до сад су одржаване како кад у тишини и бури задругине скупштине, али ни једна није од таког значаја и догађаја била као ова садања. Од значаја и догађаја је била ова скупштина зато, што је већ једном — после и сувише дугог низа година — *увидела*, да је нашој Српској Задрузи и одвише скучен рад, „везане“ јој руке, да је нужно, да се завод јаче развије и да може свој рад, свој промет протегнуги према одредбама трговачког закона и према раду других већих новчаних завода. А да би добио у том правцу „одрешене“ руке, требало је, од преке потребе је било изрећи, да се ова задруга претвори у деоничарско друштво а са основним капиталом од милион круна. Честичари једногласно решише, да се од 1. јулија, а најдаље 1. септембра претварањем задруге у деоничарско друштво омогући почетак рада новом новчаном заводу.

А сад да пређемо на сам ток ове 42. редовне главне скупштине. — Пошто је испостављено, да је довољан број честичара за правовађано решавање присутно, председник г. Петар Попадић отвара скупштину и поздравља добродошлицом честичаре, који су се у таком великом броју искупили. Било је заступљено 87 честичара са 902 честица а са 572 гласа.

За перовођу изабрат је г. Иван Милин, задружни књиговођа. — Из поднесених закључних рачуна за 1911. г., који су једногласно, без икаквог приговора усвојени, истичемо, да је укупан обрт благајнице око 34 милиона круна Менични портфељ био је преко 2 милиона 240 хиљада круна. Хипотекарни посао са личним обвезницама износио је преко 1 милиона и 13 хиљада круна. А располагала је задруга са улозима у своти од преко 2 милиона и 700 хиљада круна. Укупна је зарада била преко 233.000, *а чиста добит 46.683 круне 94 пот.* И пошто се прочитао извештај управног и надзорног одбора, дата им је једногласно опросница за њихов рад у минулој пословној години. — Усвојена је и подела чисте добити, како је то решио управни и надзорни одбор, те видимо да је делимак (5 %) 8. кола по честици *10 кр. 40 пот.* и 3% резервном фонду истог кола по честици *6 кр. 24 пот.* Честице су дакле чисто зарадиле 8%. Девето коло честица (4905 честица) зарадило је наиме чисте добити своту од 10.588 кр. 44 пот. Као сваке године, тако је и ове од чисте добити вотирано на добровољне прилоге 850 круна, а уз то на предлог г. Милана Ђ. Ђосића, учитеља и управитеља овдашњих српских основних школа, одређено 213 кр. 24 пот. као прилог за сиромашне школе у будимској епархији.

Затим је примљен предлог управног одбора, да се изврши исплата VIII. кола честица, које ће се од 1. априла о. г. почети исплаћивати.

Код 7. тачке дневног реда усвојен је предлог управног одбора, да се сва задруга претвори у акционарско друштво издавањем акција у вредности по 100 круна, као што смо то напред споменули, а о којем ће бити у овом листу још говора. Првенство на упис акција имаће честичари задружни.

Пошто је изабрана допуна у управни одбор, а такођер и надзорни и аутентикациони одбор изјавио је г. Милан Ђ. Ђосић председнику г. Пери Попадићу, као управитељу задружном за савесно вршење свих послова најтоплију благодарност, и позива скупштину, да као и до сада вотира пристојну награду као знак свог признања, што је једногласно учињено. Управитељ г. Попадић захваљује скупштини на поверењу и прима дар, али га не прима лично за себе, но ће исту своту употребити по свом нахођењу и по саветовању својих пријатеља на корисне сврхе. Скупштина се одазива са: живио председник Пера Попадић

Пошто се изрекла одлука, да се задруга претвори у акционарски новчани завод, досадања управа вршиће као ликвидациони одбор све послове до коначног раздружења задругиног.

У најлепшем се реду честичари разишли, да се поново нађу у своје време на окупу као акционари будуће Српске Задружне Банке. Дај Боже!

Щ.

Вести из места и са стране.

Лична вест.

Јуче се бавио у Новом Саду госп. Ч. Слепанек, дописник чешких „Narodni Listy“ и „Чешког Трговачког Музеја“ у Прагу. Угледни чешки новинар посетио је наше уредништво, где се распитивао о приликама у Срему, Бачкој и Банату Г Слепанек врло добро говори српски. Одавде је отпутовао преко Вуковара у Осек

Седница епархијског административног одбора бачког.

Дознајемо, да је седница епархијског административног одбора бачког сазвана за суботу 25 фебруара (9. марта) о. г. у 9 сати пре подне

Самовоља једног подрепашког попа.

Пишу нам из Петрова Села у Бачкој: Код нас је обављен избор једне трећине скупштинара. Изабрано је 10 радикала и 10 подрепаша (или либерала?). То се није допало поп Панти и његовом зету капелану, који је и председник, а иначе ужива свињаревску милост. Иако је Тоша Милинков-Бања изабрат, он га није прогласио за изабраног, јер нема црквене свести. Па не само то. Тоша Милинков био је у бирачкој листи, па кад је дошао да гласа, капелан га није пустио да гласа, јер нема црквене свести, пошто не долази уредно у цркву и не пушта, да му попа свети водицу. Прогив тога насиља уложио је Тоша Милинков уток на црквени одбор, но поповске силеције удесише, да се уток метне међу списе и закаже нов избор. Они мисле, да се под свињаревском заштитом може свашта радити. Али ни ова насиља неће помоћи подрепашима. Њима је одзвонило свуда.

Српско народно позориште Америци

Српско народно позориште у Америци под управом Луке Поповића приредило је 14 ту представу у Њујорку 15. (28.) фебруара о. г. Приказали су „Ђидо“ од Јанка М. Веселиновића и Д. Брзака и „Бој на Косову“ од Ј. Суботића. Приказивали су осим управитеља Вељко Угринић, Иванка Поповићева, Љубица Акшамовићка, Емилија Карацићка, Влада Константиновић, Рафаило Лисица, Душан Карађић, Славко Акшамовић, Божидар Јовановић, Велимир Стефановић, Стеван Петровић, Стојан Крстић, Петар Божиковић и Илија Папић. — Српска позоришна дружина у Америци основана је, као што смо већ јавили, па ће путовати по српским колонијама. Нека је срећно!

Светска изложба у Санфранциску.

У Санфранциску приредиће се највећа изложба, што је свет памти, панамска пацифичка међународна изложба 1915. године. На градском земљишту саградиће се дворница за 5 милијона круна, у којој ће се држати забаве и концерти. Изложба ће се отворити доласком светских флота. Пре тога ће се флоте састати у заливу Хамптон и кроз панамски канал доћи ће до Голденгота Ускоро ће отпочети градња изложбених зграда. Ту ће имати посла 10 хиљада људи. Том изложбом прославиће се отварање Панамског канала. У изложби ће учествовати цео свет. Она ће се одржати на обалама Санфранциског залива и на обалама Пацифичког океана, у делу града, који се зове Харбор Вју, а који најлепше напредује. После свечане параде ратних бродова следиће догађаји светског интереса у двомесечним размацима. Биће разне утакмице (аутомобила, аероплана и т. д.). Приказаће се и олимпијске игре, коњички маневри и т. д Биће до 100 забава приређено Ова ће изложба бити уједно и народна слава. Иако је Санфранциску пострадао пре шест година од земљотреса и претрпео штету од 2000 милијона круна, а после тога утрошено је на подизање више, него што стаје Панамски Канал, ипак се варош подигла сјајно, те се на њој не познаје, да је страдала. Данас плаћа Санфранциско 125 милијона круна порезе више него пре, а на саме нове зграде утрошено је 1210 милијона круна, а где су трошкови на друге потребе: уређење улица, паркова и т. д. Отварањем Панамског Канала смањиће се даљина између Њујорка и Пацифичке обале за неких 8000 миља. Зато је тај канал од великог значаја.

Нова оперета Леа Фала.

Под личном управом Леа Фала дата је први пут пре неког дана у берлинском „Новом Позоришту“ његова нова оперета „Драги Августин.“ Либрето су написали Рудолф Бернауер и Ернст Телиш. Радња се одиграва у једној балканској држави, чије су финансије тако слабе да ју је могла спасти само удадба принцезе Јелене за неког богатог суседног кнеза. Принцеза Јелена воли свог учитеља клавира Августина, по коме се зове и цела опера. Њен опет вереник, богати кнез, воли њену сестру по млеку Ану, ћерку једног камердинера. На срећу изађе на видело да су принцеза и Ана као новорођенчад при крштењу омашком промењена, тако да је принцева управо Ана, а Ана управо принцеза. И сад на крају крајева принцеза има овог Августина а Ана свог кнеза. По овој оперети се види, на који се начин Немци боре против Срба. Они чак и уметност употребљавају, да би Србе свету представили као народ, који није за озбиљан разговор већ за шалу.

Извоз Србије.

У минулој 1911. години извоз из Србије представља вредност 120,059.039 динара, а извезено је хране у вредности за динара 27,137.542, сувих шљива 21,764.959; пекмеза 7,257.826; свежа воћа 4,688.847; коња и кобила 1,238.411; волова и крава 4,104.030; дебелих свиња 4,585.070; остале стоке и живе живине 3,8 9.325; јаја 3,612.88 ; сланине 5,752.961; масти и сала 3,891.414; кокона 1,763.440; сирових кожа 4,748.200; дрва за гориво и дрвене грађе 3,591 517; брашна 1,804.756; мекиња 842.230; бакра 5,353.415; камена и мрка угља 1,393.983; брикета 1,243.930; кудеље 2,712.696; ужарије 1,675.683; и остало у вредности динара 7,065.004.

Кратке вести.

— У бурној седници угарског сабора, одржаној у суботу, довикнуо је владиновац Алфред Пал опозицији: комедијаши! То је чуо јустовац Стеван Чуха и изазвао је Пала на двобој, који се обавио одмах после саборске седнице. Тукли се на сабље. Владиновац Пал добио је роваш по уху, а Чуха је огребен по прсима.

— У речкој (фијуманској) луци на молу Марије Валерије запалиле се вреће са сумпором. Изгорело је око 100 вреће, а и дим и задах од сумпора начинили су доста штете осталој истоваренoј роби.

— Милан Гашпарић јавни бележник у Сењу полудио је услед прекомерна пића.

— У свима далматинским градовима чине се припреме за демонстрације против хрватско-славонског бана Цувајa и Мађара. Прекјуче је била демонстрација у Ерцег Старом (Кастел Berus), те је спаљена и једна мађарска застава, а једном пароброду друштва Унгаро-Кроате нису дозволили ни да пристане уз обалу.

— Француски крилатић Вадрен, као што јављају из По-а, на својој крилатици превалио је за 1 сат 164 километра и 300 метара.

— Католичку цркву у Мартоношу поробио је 13-годишњи деран Мартин Сакал из Кунсентмартона. Полиција га је ухапсила, када се у једној крчми веселио уз свирце, за украдени новац

— Јосиф Молнар из Секте-пусте (код Кечкемета) има из два брака 14 деце Два сина су му одслужила војску, а сада су му једно за другим узели двојицу у војску. Молнар, који је ослепио, а жена му болује, писао је домобранском министру и тражио, да му једног сина пусте из војске, иначе ће поубијати осталу незбринуту децу.

Од уредништва.

П. Н. Истина је, да је угарски министар председник поводом утока неколицине из Фаркаждина издао отпис бр. 249 М. Е. П. из 1911., у коме је изрекао, да сваки уток, који се њему пошље, обуставља извршење одлуке, која је утоком нападнута, те се према томе не може ни брахијум издати.

Брзојави „Застави“.

Стигли 22. фебруара.

Аустријски сабор.

Беч. Аустријско царевинско веће отпочело заседање. Међу поднесцима већу налази се и интерпелација хришћанских социјалиста, упућена министру председнику, у којој га питају, да ли ће најодлучније устати у одбрану круниних права и јединства војске; шта је у том погледу учињено против најновија нападаја од стране Мађара и да ли је министар-председник вољан, да у најкраћем року о свему томе извести сабор? У образложењу те интерпелације каже се, како мађарски олигарси хоће на место воље заједничке монархије да поставе своју вољу. Хришћанско социјалистичка странка гледа у јединству аустроугарске војске најјачи ослонац држави и најчвршћу јамчевину за њену добробит. Странка је одлучно противна сваком цепању војске.

Беч. Сабор је отпочео расправу о извештају одбора, који је проучавао питање о опћој скупоћи.

Енглескиње за право гласа.

Лондон. Запажено је, да је грађанство приликом прошлих демонстрација и изгреда енглеског женскиња показало велику одвратност и непријатељство према демонстранкињама.

Штрајк на гимназији.

Река (Фијума). (Од нарочитог извештача „Заставе“). Ради ономадашњих демонстрација на Сушаку владин повереник води истрагу. Тринаест гимназијских ученика предложено на искључење. Због тога цела гимназија ступила у штрајк.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

II. ИСКАЗ

о прилозима за градњу 14 школских зграда за сиромашне срп. народне школе у будимској епархији

Од сл. уредништва „Србобрана“ у Загребу приспело је потписаноме одбору поново 67 К 20 пот., од српске омладине у Карлову-Беодри од забаве 10 К, од Косте Панића из Сомбора 5 К, од Николе Савића из Будимпеште 10 К, од сентомашких Срба 50 К, од Штедионице у Старој Пазови 200 К и од госп. Николе Петровића, управитеља исте штедионице 100 К; даље као прилог приликом школске свечаности о св. Сави у Сентандрији 31 К 37 пот., администрација „Српства“ скупила 37 К, игуман Сергије Попић скупио о свом крсном имену и послао следеће прилоге: архимандрит И. Зеремски 20 К, протосинђел В Прибићевић 10 К, игуман С. Попић 10 К, игуман Н. Обшић 5 К, архиђакон др. М. Хајдин 10 К, јеромонах Мина Нешић 5 К, јеромонах Мил. Стојадиновић 10 К, Федор Пајдак 5 К, Никола Јаковљевић 2 К, јеромонах К Грујић, С. Перић, Д. Ребић, Т. Станковић. Ђ. Николић, Д. Редић, Л Макарић, З. Николић, М. Николић по 1 К и Мил. Стојадиновић приликом свога одликовања црвеним појасом 50 К. — Свега . 646 К 57 п,

По I. исказу скупљено . . 122 К — п.

Притекло је до данас укупно 768 К 57 п.

Осим горњих родољубивих прилагача врли Србин и пријатељ српских школа и омладине наше благородни г. Никола Петковић из Помаза послао је 200 К са изјавом, да ће за свога живота сиротој црквеној општини у Чобанцу годишње толику своту давати као помоћ за издржавање тамошње школе.

Кад се узме, да за минималну градњу самих школских дворница треба осим суме, коју овај одбор има на расположењу, најмање још 40 хиљада круна, а да се све градње као што треба изведу (и дворнице и учитељски станови) 80 хиљада круна, онда ће се видети, да је горња сума и ма да смо веома захвални прилагачима, још врло незнатна, а да се градње могу извести.

Молимо стога све наше родољубиве Србе и Српкиње, да журно притеку у помоћ прилозима за ове сиромашне српске школе. Такође молимо и наше имућније црквене опћине, новчане заводе, женске и друге задруге, да нас журно помогну прилозима, јер сад на пролеће треба градње да се изведу.

Шака Саса у Ердељу недавно је на први позив скупила само на циљ зидања школске зграде у Брашову дивну суму од 124 хиљаде круна, а за хрватске школе у Истрији скупио је само један једини лист хрватски (речки „Нови Лист“) досад 100 хиљада круна, па угледајмо се на те примере и ми, јер и за нас важи њихово гесло: „Народ без школа јесте народ без будућности“.

Прилози се шаљу на адресу: Gör kel. szerb Egyházmegyei Iskolai Bizottság, Szentendre (Pest m.).

Епархијски школски одбор будимски.

У Сентандрији 4. (17.) фебруара 1912.

Стеван Максимовић,
градски начелник, потпредседник.

Јаван рачун.

Српска читаоница у Ст. Сивцу приредила је на беле покладе уз суделовање месног учитељ. збора забаву са игранком томболом у корист своје благајне. Том приликом било је

Примање:

1. Од улазница	К 228·80
2. Од продатих карата за томболу	К 100·50
3 Од добровољних прилога . . .	К 35·10
Свега	К 364·40
Издавање	К 98·90
Чист приход	К 265·50

Добровољне прилоге дадоше: По 5 круне Јаков Лебл; по 2 круне Др. Давид Ђурић, адвокат из Куле, Андрија Кек, трговац и Илија Станишпан; по 1·20 круна Бранимир Мијатовић, трговац из Новог Сада; по 1 круну Живко Пеин, Радован Пеин, Тоша Сувајдић, Веселин Цуцин, Стеван Слепчев, Миливој Теодоровић, Паја Ванде, рер, лимар, Јован Ланчушки, Ђула Варга, писар, Мита Машић Сомбор, Милорад Мајски, Стеван Зурковић Сентомаш, Шана Репија, Тома Пеин; по 60 филера Лазар М. Калуђерски; по 50 филера Петар Павков пецин, Јеца Давидов и Богдан Николић; по 40 филера Милан Самак, Душан Рајић, Душан Амицић, Милош Жакић, Ђука Давидов. Тома Амицић, Вељa Миросављев, Север Бикицки. Стеван Влашкалић, Недељко Крстоношић, Ђука Калић, Живко Рајић, Влада Рајић, Лазар Сувајдић, Војин Игњатов, Ђура Мајски, Рада Севкић, Бранко Седмаков; по 30 филера Бошко Садак; по 20 филера Милан Мајски, Радован Аланов, Милован Влашкалић и Влада Влашкалић.

Свима приложницима, а нарочито месном учитељском збору топла хвала.

У Ст. Сивцу, 9.|22. фебруара 1912. г.

Сава Слепчев с. р. благајник. **Душан С. Пејић** с. р. председ. читаонице

Трговина.

Нови Сад, 21. фебруара 1912. године.

Пшеница прве каквоће 22 К 40 п. до — К — п
Пшеница нова — К — п. до — К — и.
Пшеница средња 22 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 18 К — п. до — К — п.
Зоб нова 18 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 15 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п.до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

†

Јавна захвала.

Поводом смрти нашег доброг непрежаљеног сина, односно доброг брата

Милана Поповића

богослова IV. године.

Изјављујемо нашу велику благодарност на изјављеном саучешћу Високопреосвећеном Господину Епископу Митрофану Шевићу, високопречасној господи: Љубомиру Купусаревићу окр. протопрезвитеру Сомборском, Велимиру Недељковићу окр. протопрезвитеру Будимском Дру Векентију Вујићу протосинђелу управитељу богословског семинара, Миливоју Милошевићу протојереју шидском, дру Максимилијану Хајдину архиђакону. — Пречасној господи професорима Дру Димитрију Стефановићу и Николи Ђурићу. — Високоблагородној господи Дру Милану пл. Максимовићу од Јовановца, Васи Пушибрку краљ. надуправитељу. Хвала велика и нашим кумовима: дру Томи Сечењију великом солгабирову жабаљском и дру Жигмонду Турском одветнику, и свим осталим сродницима пријатељима и познаницима. — Хвала нека је пречасној господи свештеницима: Протојереју и професору богословије Јовану Живковићу, протођакону и професору дру Иринеју Ћирићу, Милошу Рајићу пароху сивачком Милану Боберићу Кулском, Ђорђу Павковићу Сомборском. Станку Протићу, Брестовачком, Слободану Увалићу Р-Милетићком, Ђури Поповом Лалићком, и ђакону Стевану Купусаревићу Сомборском. А не мање хвала настојатељу Св. обитељи Бођанске г. Викентију Ђаковићу и јеромонаху Гедеону на чинодејству. Хвала велика његовим друговима IV. године, који нашег милог покојника величанствено са свештенством опојаше и до вечне куће однеше испратише. — Хвала сабрату Јовану Вујином, који се у св храму са утешеним речима од покојника нам милог опростио; — Посебна велика хвала врлом добром другу покојника г. Милутину Петровићу богослову IV. године, који се у име свих другова од непрежаљеног нам покојника и њиховог друга врло дирљиво на гробу опростио — Хвала свима који на одар покојников венце положише, на име г. богословима IV. године; шогору Александру Коњовићу умиров. учитељу, шогору дру Милутину Мајинском лечнику; брату Петру Коњовићу званичнику, и месној црквеној опћини. — Посебно још хвала на изјављеном саучешћу месној црквеној скупштини, Српској женској задрузи, и Срп. учитељском збору, као и мојој сестри Љубици Топалов рођ. Поповић која је нашег доброг сина у болести послуживала. — На послетку нека је велика хвала и свима који нам милог покојника испратише и последњу почаст указаше.

У Стапару, 15. фебруара 1912. године.

У име целе родбине
ожалошћени

287 1—1

Милосав Поповић парох — отац.
Даринка Поповић
рођ. **Мајински** мати.

ДР. МИЛИВОЈ КЕНЂЕЛАЦ
АДВОКАТ
отворио је своју адвоканску канцеларију у ВЕЛИКОЈ КИКИНДИ у кући г. Јована Касторија (мокринска улица бр. 1. I. спрат). 283 1—3

ВАЖНО!!!
ФИНОГ МАСЛИНОВОГ УЉА
(Зејтина) новог К 9
„ старог „ 11
Специјалитет рафинираног (ново) К 12. Свуда франко у кантама по 5 кила рашиље извозна фирма:
236 3-15 **СИМА СЕКУЛИЋ**
Каменари (Боко Которска).

СРПКИЊА **средњи година** здрава и свима домаћим пословима вична са добрим сведоџбама **тражи место** **домаћице** у бољој српској кући, ступити би могла одмах. Понуде прима и моли само озбиљне **на Даринку Поповић** Nagylak Csanad v. m. 284 2—3

ЗА МОЈУ **шпецерајску** и деликатеса трговину, потребујем ЈЕДНОГ СТАРИЈЕГ и ЈЕДНОГ МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА.
АЛЕКС. РАНКОВ
293 2—3 у В. Кикинди.

Помодно мануфактурна плетене и кратке робе трговина
БРАЋЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА
У РУМИ
потребује 3 помоћника који треба да су добри продавци и да знају сем српског потпуно немачки и мађарски говорити. Ступити могу одмах или 15. марта. 297 2-3

ШПЕЦЕРАЈСКА и МЕШОВИТА ТРГОВИНА
Ј. К. ДОЖУДИЋА
У РУМИ
потребује МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА који у радњу ступити може одмах. 302 2-3

В. СТ. КОНСТАНТИНОВИЋ
Панчево
највеће стовариште шешира, ципела, кошуља и т. д.
282. 2-3
потребује ПОМОЋНИКА
који може одмах, а најдуже до 20. марта т. г. ступити. Исти мора да је стручњак горње бранже, слободан од војске са потпуним знањем мађарског и немачког језика.

МАТЕРИЈАЛА ЗА ГРАЂЕВИНАРЕ.
Траверзни, ливених стубова, везивајућег гвожђа (Шлисни), кланфи за скеле, справа за вучење цигље и малтера, полуга за разбијање, за зидање пумпи и центрифугалних пумпи, од од 3”—8” краниха које покреће пара, електрика и човечија снага.
НАМЕШТАЈА ЗА ЦИГЉАНЕ, капели за фуруне, чеза (кордеље), колица и саставни делова за исте.
ПОДПУНО СНАБДЕВАЊЕ КОВАЧКИХ И БРАВАРСКИХ РАДИОНИЦА. Вентилатора, пољских ковачница, мехова, чекића, шрафштока и (амбоса) наковања и т. д.
ФАБРИЧКИХ НАМЕШТАЈА. Трансмисионих саставних делова, лагера, Селерове и Рингшмирове системе, као и од гвожђа ливених челичних плех тафли. **Гвоздених цеви за водоводе,** од кованог гвожђа цеви у свима димензијама. Нитованих плеханих цеви 300—500 m. m.
ПОЛУСТАЛНИХ ЛОКОМОБИЛА Хофера и Шранца, 4 hp. Клаутона и Шутелверта, 10 hp. Хекера 16 hp. m á v гепђар 24 hp 35 hp и 40 hp Умрат 30 hp Шлик и Брук 80 hp и фабрикат Шранцов 120 hp. у употребљаваном стању и у добром за употребу стању. Све ово добија се по врло јефтиној цени код
A. M. KOHNA гвожђарска трговина
278 BUDAPEST, V. Vaci ut 16. 3—4

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду.